

OSOBA BLÍZKÁ A NOVELA ZÁKONA O PROVOZU NA POZEMNÍCH KOMUNIKACÍCH

ANDREJ LOBOTKA

Právnická fakulta, Masarykova univerzita, Česká republika

Abstract in original language

Příspěvek je zaměřen na novelizaci zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, jejímž účelem je zamezení zneužívání institutu osoby blízké pachateli dopravních přestupků, tedy na zákon č. 297/2011 Sb.

Key words in original language

osoba blízká, účel trestu, presumpce nevinny, objektivní odpovědnost, článek 6 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, zákon č. 361/2000 Sb.

Abstract

The article deals with the amendment to the Act No. 361/2000 Coll. on the Road Traffic, the purpose of which is the prevention of misuse of the close person legal institute, therefore with the Act No. 297/2011 Coll.

Key words

close person, purpose of the punishment, presumption of innocence, objective liability, article 6 of the European Convention on Human Rights, Act No. 361/2000 Coll.

Zejména v otázkách dopravních přestupků, tedy přestupků podle zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o provozu na pozemních komunikacích“), se značně diskutovaným institutem práva stala v posledních letech otázka „osoby blízké“, tedy zejména otázka práva jedince nepodávat vysvětlení v případě, že by takovým jednáním hrozilo osobám jemu blízkým nebezpečí postihu za přestupek, popřípadě za trestný čin.

Podle ustanovení § 60 odst. 1 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o přestupcích“) je každý „...povinen podat správním orgánům nezbytné vysvětlení k prověření došlého oznámení o přestupku; podání vysvětlení může být odepřeno, jestliže by takovým osobám nebo osobám jim blízkým (§ 68 odst. 4) hrozilo nebezpečí postihu za přestupek, popřípadě za trestný čin nebo by porušily státní nebo služební tajemství anebo zákonem výslovně uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti.“ Citovaným ustanovením se tudíž ukládá „...obecná povinnost, aby každý podal správním orgánům v případě potřeby nezbytné vysvětlení k prověření oznámení o přestupku. K odepření požadovaného vysvětlení může dojít jen z důvodu v zákoně taxativně

uvedených.“¹ Jedním ze zákonných důvodů pro odepření požadovaného vysvětlení je nebezpečí, že by osobám blízkým osobě podávající vysvětlení hrozilo nebezpečí postihu za přestupek, popřípadě za trestný čin.

Příčemž za osobu blízkou se podle ustanovení § 68 odst. 4 citovaného zákona považuje „...příbuzný v pokolení přímém, osvojitel, osvojenec, sourozenec a manžel, partner; jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké jen tehdy, kdyby újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá právem pociťovala jako újmu vlastní.“ Za příbuzné v pokolení přímém jsou považovány rodiče, prarodiče a děti, mezi jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném patří např. švagr, druh, zeť, bratranec, tchán...² Okruh osob blízkých byl při přijímání zákona o přestupcích vymezen stejným způsobem, jak je vymezen i pro účely trestního práva (ustanovení § 89 odst. 7 zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona; ustanovení § 125 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku). Na tuto skutečnost upozorňuje i samotná důvodová zpráva k zákonu o přestupcích. Za osobu blízkou právnické osoby lze považovat jejího společníka i jejího jednatele.

Jak upozornil i Ústavní soud ČR ve svém rozsudku ze dne 22. dubna 2004, č. j. 2 As 3/2004: „*Toto právo neobviňovat sebe nebo osoby sobě blízké je v řízení o přestupcích přiměřeným průmětem ústavního práva, jež je pro účely trestního stíhání zakotveno v čl. 37 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a na úrovni zákonné je pak pro účely trestní upraveno v § 100 trestního řádu.*“ Listina základních práv a svobod ve svém článku 37 odst. 1 stanovuje: „*Každý má právo odepřít výpověď, jestliže by jí způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě nebo osobě blízké.*“

Ústavní soud ČR ve svém nálezu ze dne 23. listopadu 1999, č. j. Pl. ÚS 28/98, poznamenává, že „...každá sankce za přestupek je v režimu čl. 6 odst. 1 Evropské úmluvy...“, přičemž odkazuje na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva, jmenovitě na případy Lauko v. Slovenská republika ECHR 4/1998/907/1119 z 2. září 1998 a Kadubec v. Slovenská republika ECHR 5/1998/908/1120 z 2. září 1998.

Podle článku 6 odst. 1 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, uzavřené vládami členských států Rady Evropy dne 4. listopadu 1950 v Římě, má každý „...právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem, zřízeným zákonem, který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích nebo o oprávněnosti

---

¹ ČERVENÝ, Z., ŠLAUF, V., TAUBER, M. *Přestupkové právo: Komentář k zákonu o přestupcích včetně textů souvisejících předpisů*. 17. aktualizované vydání podle právního stavu k 1. 1. 2011. Praha: Linde Praha, a.s., 2011, s. 144.

² HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H. *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou*. 2. vydání. Praha: Leges, 2011, s. 315.

jakéhokoli trestního obvinění proti němu. Rozsudek musí být vyhlášen veřejně, avšak tisk a veřejnost mohou být vyloučeny buď po dobu celého nebo části procesu v zájmu mravnosti, veřejného pořádku nebo národní bezpečnosti v demokratické společnosti, nebo když to vyžadují zájmy nezletilých nebo ochrana soukromého života účastníků anebo, v rozsahu považovaném soudem za zcela nezbytný, pokud by, vzhledem ke zvláštním okolnostem, veřejnost řízení mohla být na újmu zájmům spravedlnosti.“

Právo na spravedlivý proces, zaručené výše uvedeným ustanovením Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, se tudíž vztahuje i na řízení o přestupcích, jak vyplývá z judikatury Evropského soudu pro lidská práva, a tudíž i na řízení o dopravních přestupcích.

A právě odepření podání vysvětlení, jestliže by osobám blízkým osobě podávající vysvětlení hrozilo nebezpečí postihu za jiný správní delikt nebo přestupek spadá mezi všeobecně uznávané mezinárodní právní normy, které jsou základem pojmu spravedlivého procesu zakotveného v čl. 6 odst. 1 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.³

Výše uvedená ustanovení (§ 60 odst. 1 a § 68 odst. 4 zákona o přestupcích a v čl. 6 odst. 1 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod) tak řidičům poskytovala (a až do 18. ledna 2013 budou poskytovat) možnost vymluvit se v mnoha případech, kdy se dopustili dopravního přestupku, na osobu blízkou. Informace o možnosti takového postupu byly veřejnosti obecně známé, masivně se šířily např. internetem⁴ a byly řidiči ve značné míře zneužívány.

Ústavní soud ČR však reaguje právě na postupy řidičů, kteří ustanovení § 60 odst. 1 zákona o přestupcích zneužívají ke zřeknutí se odpovědnosti za spáchaný přestupek a ve svém rozsudku ze dne 22. dubna 2004, č. j. 2 As 3/2004 dále pokračuje: „*Ustanovení § 60 odst. 1 zákona o přestupcích ovšem nesporně nemůže sloužit k tomu, aby se kterákoliv osoba mohla zříci své odpovědnosti za spáchaný přestupek tam, kde není dostupné přímé svědectví či přímý důkaz, a to pouhým odkazem na to, že přestupek spáchal někdo jiný, bez další specifikace této osoby, s odůvodněním, že se jedná o osobu blízkou. Za takové situace jistě nemůže být osoba přenášející odpovědnost na jinou osobu nucena k identifikaci této jiné osoby, musí být ovšem připravena na fakt, že orgán rozhodující o přestupku může vycházet z ostatních důkazů a bude hodnotit,*

---

³ HORZINKOVÁ, E. KUČEROVÁ, H. *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou*. 2. vydání. Praha: Leges, 2011, s. 315.

⁴ *Osoba blízká* [online]. In [dopravni-pravo.cz](http://www.dopravni-pravo.cz) [cit. 24. 11. 2012]. Dostupné z [www: http://www.dopravni-pravo.cz/osoba-blizka/](http://www.dopravni-pravo.cz/osoba-blizka/) nebo *Osoba blízká – kdo, nebo co je to?* [online]. In www.prestupkyvdoprave.cz [cit. 24. 11. 2012]. Dostupné z [www: http://www.prestupkyvdoprave.cz/osoba_blizka.html](http://www.prestupkyvdoprave.cz/osoba_blizka.html).

zda tyto důkazy jsou samy o sobě dostatečně průkazné k identifikaci pachatele přestupku. Jinak řečeno, zda z ostatních provedených důkazů lze dospět k ucelenému důkaznímu řetězci, z něhož bude možno dovodit odpovědnost konkrétní osoby.“

V médiích se v reakci na toto rozhodnutí začaly objevovat články informující o tom, že výmluvy řidičů na osobu blízkou již nepomohou.⁵ Ne vždy má však správní orgán rozhodující o přestupku k dispozici jiné důkazy, které by samy o sobě byly dostatečně průkazné k identifikaci pachatele dopravního přestupku. Z ostatních důkazů tudíž nemusí být možné dovodit odpovědnost konkrétní osoby. Může se stát, že přestupkový orgán nebude moci využít ostatní, nepřímé důkazy, a tudíž nebude moci utvořit ucelený důkazní řetězec, z kterého by dovodil odpovědnost konkrétní osoby. V takovém případě by tudíž nebylo možné za dopravní přestupek udělit trest.

Právě na to se pachatelé dopravních přestupků ve velké míře spoléhají i nyní a na ustanovení § 60 odst. 1 zákona o přestupcích se odvolávají. Výsledkem bylo v posledních letech vyvíjení silného tlaku na změnu právního řádu České republiky tak, aby prokazování dopravního přestupku konkrétnímu řidiči nebylo nadále nevyhnutné a správní orgán mohl přesto udělit takovému řidiči sankci za spáchaný přestupek.

Aby zákonodárce znemožnil jednotlivcům využití práva odepřít podání vysvětlení, jestliže by osobám blízkým osobě podávající vysvětlení hrozilo nebezpečí postihu za přestupek, vytvořil právní konstrukci, jejímž účelem bylo znemožnění odvolání se na ustanovení § 60 odst. 1 a § 68 odst. 4 zákona o přestupcích a čl. 6 odst. 1 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

Vláda předložila sněmovně návrh zákona, který se o takovou změnu pokouší v první polovině loňského roku, konkrétně 25. března 2011. Návrh zákona byl poslancům rozeslán jako tisk 300/0 dne 4. dubna 2011 a schválen byl 15. června 2011 na 19. schůzi Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Senát návrh zákona vrátil sněmovně s pozměňovacími návrhy. O návrhu zákona vráceném Senátem bylo následně hlasováno 6. září 2011 na 21. schůzi Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Poslanecká sněmovna setrvala na původním návrhu zákona, který prezident podepsal 29. září 2011. Zákon byl vyhlášen 14. října 2011 ve Sbírce zákonů v částce 105 pod číslem 297/2011 Sb.⁶

---

⁵ BLAŽEK, V., SEHNOUTKA, P., NEPRAŠOVÁ, V. *Soud: výmluvy řidičů neplatí* [online]. In ihned.cz [cit. 24. 11. 2012]. Dostupné z www: http://ihned.cz/c4-10041240-%2021777940-000000_d-soud-vymluvy-ridicu-neplati.

⁶ *Sněmovní tisk 300* [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [cit. 26. 11. 2012]. Dostupné z oficiálních stránek

Uvedenou novelou zákona se v ustanovení § 10 zákona o provozu na pozemních komunikacích za odstavce 2 vkládá nový odstavec, tedy odstavec 3, který zní: „*Provozovatel vozidla zajistí, aby při užití vozidla na pozemní komunikaci byly dodržovány povinnosti řidiče a pravidla provozu na pozemních komunikacích stanovená tímto zákonem.*“

Za ustanovení § 125e zákona o provozu na pozemních komunikacích se zákonem vkládají nové § 125f, 125g, 125h, které včetně nadpisu znějí:

„§ 125f

Správní delikt provozovatele vozidla

(1) Právnická nebo fyzická osoba se dopustí správního deliktu tím, že jako provozovatel vozidla v rozporu s § 10 nezajistí, aby při užití vozidla na pozemní komunikaci byly dodržovány povinnosti řidiče a pravidla provozu na pozemních komunikacích stanovená tímto zákonem.

(2) Právnická nebo fyzická osoba za správní delikt odpovídá, pokud

a) porušení pravidel bylo zjištěno prostřednictvím automatizovaného technického prostředku používaného bez obsluhy při dohledu na bezpečnost provozu na pozemních komunikacích nebo se jedná o neoprávněné zastavení nebo stání,

b) porušení povinností řidiče nebo pravidel provozu na pozemních komunikacích vykazuje znaky přestupku podle tohoto zákona a

c) porušení pravidel nemá za následek dopravní nehodu.

(3) Za správní delikt podle odstavce 1 se uloží pokuta. Pro určení výše pokuty se použije rozmezí pokuty pro přestupek, jehož znaky porušení pravidel provozu na pozemních komunikacích vykazuje; pokuta však nepřevyší 10 000 Kč.

(4) Obecní úřad obce s rozšířenou působností správní delikt podle odstavce 1 projedná, pouze pokud učinil nezbytné kroky ke zjištění pachatele přestupku a

a) nezahájil řízení o přestupku a věc odložil, protože nezjistil skutečnosti odůvodňující zahájení řízení proti určité osobě, nebo

b) řízení o přestupku zastavil, protože obviněnému z přestupku nebylo spáchání skutku prokázáno.

(5) Provozovatel vozidla za správní delikt neodpovídá, jestliže prokáže, že v době před porušením povinnosti řidiče nebo pravidel provozu na pozemních komunikacích

a) bylo vozidlo, jehož je provozovatelem, odcizeno nebo byla odcizena jeho tabulka s přidělenou státní poznávací značkou, nebo

b) podal žádost o zápis změny provozovatele vozidla v registru silničních vozidel.

§ 125g

(1) Je-li zahájeno řízení o uložení pokuty za správní delikt podle § 125f, nelze již zahájit řízení o přestupku pro stejné porušení povinností řidiče nebo pravidel provozu na pozemních komunikacích. Řízení o přestupku lze zahájit, pokud se provozovatel vozidla zproští odpovědnosti za správní delikt podle § 125f odst. 5.

(2) Dopustil-li se provozovatel vozidla více správních deliktů podle § 125f, o kterých je příslušný vést řízení též obecní úřad obce s rozšířenou působností, vede se o těchto deliktech společně řízení.

(3) Za více správních deliktů provozovatele vozidla podle § 125f, projednaných ve společném řízení, se uloží pouze jedna pokuta podle § 125f odst. 3. Pro určení výše pokuty se použije sazba pokuty za přestupek nejpřísněji postižitelný.

§ 125h

(1) Obecní úřad obce s rozšířenou působností bezodkladně po zjištění nebo oznámení přestupku vyzve provozovatele vozidla, s nímž došlo ke spáchání přestupku, k uhrazení určené částky, pokud

a) jsou splněny podmínky podle § 125f odst. 2,

b) totožnost řidiče vozidla není známa nebo není zřejmá z podkladu pro zahájení řízení o přestupku a

c) porušení je možné projednat uložení pokuty v blokovém řízení.

(2) Určená částka se stanoví ve stejné výši jako pokuta v blokovém řízení. Při stanovení určené částky obecní úřad obce s rozšířenou působností přihledne k závažnosti porušení povinností řidiče nebo pravidel provozu na pozemních komunikacích.

(3) Určená částka je splatná do 15 dnů ode dne doručení výzvy podle odstavce 1.

(4) Výzva podle odstavce 1 musí obsahovat popis skutku s označením místa a času jeho spáchání, označení přestupku, jehož znaky skutek vykazuje, výši určené částky, datum splatnosti určené částky a další údaje nezbytné pro provedení platby a poučení podle odstavců 6 a 7.

(5) Je-li určená částka uhrazena nejpozději v den splatnosti, obecní úřad obce s rozšířenou působností věc odloží. V opačném případě obecní úřad s rozšířenou působností pokračuje v šetření přestupku. O tomto postupu poučí obecní úřad obce s rozšířenou působností provozovatele vozidla ve výzvě podle odstavce 1.

(6) Neuhradí-li provozovatel vozidla určenou částku, může obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, který jej vyzval k uhrazení určené částky, písemně sdělit údaje o totožnosti řidiče vozidla v době spáchání přestupku ve lhůtě podle odstavce 3. Toto sdělení se považuje za podání vysvětlení. O tomto postupu poučí obecní úřad obce s rozšířenou působností provozovatele vozidla ve výzvě podle odstavce 1.

(7) Je-li určená částka uhrazena po dni splatnosti, obecní úřad ji bezodkladně vrátí provozovateli vozidla.

(8) Určená částka je příjmem obce, jejíž obecní úřad vyzval provozovatele vozidla k uhrazení určené částky.“

„Zákonodárce zákonem č. 297/2011 Sb. fakticky založil objektivní odpovědnost provozovatele vozidla za dodržení povinností řidiče a pravidel provozu na pozemních komunikacích při užití jeho vozidla v silničním provozu.“⁷ Jako vhodné se jeví použití analogie s právní úpravou držení střelné zbraně: „Držitel zbraně je oprávněn ji svěřit jenom osobě, která má příslušné oprávnění, stejně tak to platí pro provozovatele vozidla, který může vozidlo svěřit jenom tomu, kdo má řidičský průkaz. Kdybychom respektovali povahu návrhu, tak by analogicky osoba, která je držitelem zbraně, odpovídala za trestný čin proti životu nebo zdraví, který spáchal ten, jemuž byla zbraň po právu svěřena. Skutečný střelec by vyvázl bez trestu.“⁸

„Aby zákonodárci zabránili dalšímu zneužívání zmíněného institutu⁹, zakotvili současně do zákona odpovídající skutkovou podstatu jiného správního deliktu provozovatele vozidla, nepodnikající fyzické osoby,

---

⁷ HORZINKOVÁ, E. KUČEROVÁ, H. *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou*. 2. vydání. Praha: Leges, 2011, s. 316.

⁸ PFLEGER, J. *Lidskoprávní aspekty odepření výpovědi při správních deliktech* [online]. [cit. 1. 12. 2012]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Vedoucí práce: Kateřina Šimáčková. Dostupné z [www: http://is.muni.cz/th/134647/pravf_m/](http://is.muni.cz/th/134647/pravf_m/).

⁹ Institutu osoby blízké [pozn. autora].

*i když jinak v souladu s vládní koncepcí správního trestání v právních předpisech od těchto deliktů upouští.*¹⁰

Podle důvodové zprávy k novele zákona o provozu na pozemních komunikacích je navrhovaná právní úprava „...v souladu se zákony i ústavním pořádkem České republiky.“¹¹ Je však takováto změna zákona o provozu na pozemních komunikacích skutečně v souladu s ústavním pořádkem České republiky¹², zejména pak v souladu s Listinou základních práv a svobod a Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod? Senát ve svém usnesení vyjádřil názor zpochybňující ústavní konformnost novely zákona o provozu na pozemních komunikacích.¹³

„Jedním z hlavních argumentů odpůrců nového znění právní normy je fakt, že zákon neodpovídá jednomu z principů trestního práva obecně, tj. neodvratnosti sankce za spáchaný delikt. Sankce (pokuta) uložená provozovateli vozidla v rozporu s výše uvedeným principem

---

¹⁰ HORZINKOVÁ, E. KUČEROVÁ, H. *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou*. 2. vydání. Praha: Leges, 2011, s. 316.

¹¹ *Důvodová zpráva k zákonu č. 297/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 247/2000 Sb., o získávání a zdokonalování odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů*. Převzato z: Sněmovní tisk 300 [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [cit. 26. 11. 2012]. Dostupné z oficiálních stránek Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=69607>.

¹² Co všechno spadá pod pojem *ústavní pořádek*, tedy jakými předpisy je v současné době tvořen ústavní pořádek, definuje Ústava ve svém čl. 112 odst. 1, který stanoví, že „*ústavní pořádek České republiky tvoří tato Ústava, Listina základních práv a svobod, ústavní zákony přijaté podle této Ústavy a ústavní zákony Národního shromáždění Československé republiky, Federálního shromáždění Československé socialistické republiky a České národní rady upravující státní hranice České republiky a ústavní zákony České národní rady přijaté po 6. červnu 1992.*“ Podle nálezu Ústavního soudu ČR č. j. Pl. ÚS 36/01 publikovaného ve Sbírce zákonů pod číslem 403/2000 Sb., je nutné do ústavního pořádku České republiky zařadit též ratifikované a vyhlášené mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách. Ústavní soud ve svém nálezu dovodil, že „*rozsah pojmu ústavního pořádku nelze vyložit toliko s ohledem na ustanovení § 112 odst. 1 Ústavy, nýbrž i vzhledem k ustanovení čl. 1 odst. 2 Ústavy a do jeho rámce zahrnout i ratifikované a vyhlášené mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách.*“

¹³ Právní zpravodaj 112/2011 – Senát nesouhlasí se změnami zákona o provozu na pozemních komunikacích, www.beck-online.cz.

*nepostihne pachatele deliktu, nýbrž přenáší odpovědnost na osobu odlišnou od pachatele, jejíž zjištění je pro správní orgán snadnější.*¹⁴

Sankce uložená na základě objektivní odpovědnosti podle ustanovení § 125f zákona o provozu na pozemních komunikacích tudíž nesplňuje základní předpoklady pro dosažení svého účelu, tedy preventivní, represivní a výchovné funkce, jelikož nesplňuje zásadu individualizace a personality trestu, zásadu přiměřenosti trestu a spravedlnosti trestu.

Individualizovaný trest je výsledkem zásady přiměřenosti trestu a podle V. Solnaře¹⁵ je i jediným možným spravedlivým trestem. Podle V. Kalvodové, aby trest naplnil svůj účel, „...měl by být zákonný, přiměřený, individualizovaný a humánní, postihující především pachatele trestného činu s minimálním negativním vlivem na jeho sociální okolí, zejména rodinné zázemí.“¹⁶ Žádný z výše uvedených požadavků trest udělený pachateli na základě objektivní odpovědnosti podle ustanovení § 125f zákona o provozu na pozemních komunikacích nesplňuje.

*„Tím nová právní úprava prolamuje princip trestního práva, podle něhož fyzická osoba vždy odpovídá zaviněně, tedy je nutné prokázat zavinění ve vztahu ke skutku, ve kterém je spatřován delikt. Zvolená koncepce podle tohoto názoru ve svém konečném důsledku rezignuje na zjištění a potrestání skutečného pachatele závadného jednání a postrádá tak odrazující prvek před jeho opakováním stejně jako preventivní složku. Na druhé straně může mít zvolené řešení na správní orgán demotivující účinek ve vztahu ke snaze zjistit skutečného pachatele.“*¹⁷

Domnívám se, že nová právní úprava tudíž nesplňuje požadavek presumpce nevinny obsažený v čl. 40 odst. 2 Listiny základních práv a svobod¹⁸, s nímž nepřímou souvisí i právní princip *in dubio pro reo*¹⁹,

---

¹⁴ HORZINKOVÁ, E. KUČEROVÁ, H. *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou*. 2. vydání. Praha: Leges, 2011, s. 316 - 317.

¹⁵ SOLNAŘ, V. *Tresty a ochranná opatření*. Praha: Academia, 1979, s. 123.

¹⁶ KALVODOVÁ, V. *Právní následky trestného činu a činu jinak trestného dospělého, trestněprávní alternativy. Tresty*. In KRATOCHVÍL, V. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Obecná část*. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 473.

¹⁷ HORZINKOVÁ, E. KUČEROVÁ, H. *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou*. 2. vydání. Praha: Leges, 2011, s. 316 - 317.

¹⁸ Čl. 40 odst. 2 Listiny základních práv a svobod: „Každý, proti němuž je vedeno trestní řízení, je považován za nevinného, pokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu nebyla jeho vina vyslovena.“

a článku 6 odst. 2 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod²⁰.

Avšak podle Evropského soudu pro lidská práva (např. Joost Falk v. Nizozemí) takováto právní úprava (stanovující objektivní odpovědnost majitele dopravního prostředku) není v rozporu s čl. 6 odst. 2 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

Při hodnocení nové právní úpravy je potřeba vzít v úvahu povahu provozu motorových vozidel na pozemních komunikacích a velké množství přestupků proti pravidlům silničního provozu, omezené možnosti zadržet řidiče přímo na místě při páchání dopravního přestupku a zjistit jejich totožnost a skutečnost, že je vysoce nežádoucí, aby dopravní přestupky zůstaly nepotrestány, a zároveň i zájem společnosti na tom, aby byla vyvozena odpovědnost vůči jednotlivým pachatelům dopravních přestupků. Navrhovaná právní úprava jednoznačně usnadní potrestání „*pachatele*“ a tím i zjednoduší práci správního orgánu, ale domnívám se, že na druhou stranu zvýší riziko udělení trestu osobě, která se přestupku nedopustila a která se jenom snaží bránit osobu blízkou. Při přijímání nové právní úpravy měl zákonodárce vzít do úvahy i Blackstoneovu relaci: „*better that ten guilty persons escape than that one innocent suffer*“²¹.

Je otázkou, zda z důvodu možnosti ohrožení ústavních práv jednotlivce, by společnost neměla po policii a orgánech rozhodujících o přestupcích spíše požadovat důkladnější práci vedoucí k získávání důkazů, které by samy o sobě byly dostatečně průkazné k identifikaci pachatele dopravního přestupku, nebo alespoň průkazné ohledně tvrzení jednotlivce, zda dopravní prostředek v době spáchání přestupku řídil on nebo osoba blízká a nikoliv se spokojit s potrestáním *jakékoliv* osoby jen proto, aby někdo potrestán byl bez ohledu na to, zda bude dosaženo účelu trestu.

Literature:

- BLAŽEK, V., SEHNOUTKA, P., NEPRAŠOVÁ, V. *Soud: výmluvy řidičů neplatí* [online]. In *ihned.cz* [cit. 24. 11. 2012]. Dostupné z [www: http://ihned.cz/c4-10041240-%2021777940-000000_d-soud-vymluvy-ridicu-neplati](http://ihned.cz/c4-10041240-%2021777940-000000_d-soud-vymluvy-ridicu-neplati).

---

¹⁹ GERLOCH, A., HŘEBEJK, J., ZOUBEK, V. *Ústavní systém České republiky. Základy českého ústavního práva*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Prospektrum, 2002.

²⁰ Čl. 6 odst. 2 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod: „*Každý, kdo je obviněn z trestného činu, se považuje za nevinného, dokud jeho vina nebyla prokázána zákoným způsobem.*“

²¹ „*Radši nechat deset viníků uniknout trestu, než aby byl jediný nevinný potrestán*“ [překl. autora].

- ČERVENÝ, Z., ŠLAUF, V., TAUBER, M. *Přestupkové právo: Komentář k zákonu o přestupcích včetně textů souvisejících předpisů*. 17. aktualizované vydání podle právního stavu k 1. 1. 2011. Praha: Linde Praha, a.s., 2011.
- GERLOCH, A., HŘEBEJK, J., ZOUBEK, V. *Ústavní systém České republiky. Základy českého ústavního práva*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Prospektrum, 2002.
- HORZINKOVÁ, E. KUČEROVÁ, H. *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou*. 2. vydání. Praha: Leges, 2011.
- KRATOCHVÍL, V. et al. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Obecná část*. Praha: C. H. Beck, 2009.
- PFLEGER, J. *Lidskoprávní aspekty odepření výpovědi při správních deliktech* [online]. [cit. 1. 12. 2012]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Vedoucí práce: Kateřina Šimáčková. Dostupné z [www: http://is.muni.cz/th/134647/pravf_m/](http://is.muni.cz/th/134647/pravf_m/).
- SOLNAŘ, V. *Tresty a ochranná opatření*. Praha: Academia, 1979.
- *Důvodová zpráva k zákonu č. 297/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 247/2000 Sb., o získávání a zdokonalování odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů*. Převzato z: Sněmovní tisk 300 [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [cit. 26. 11. 2012]. Dostupné z oficiálních stránek Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=69607>.
- *Osoba blízká* [online]. In [dopravni-pravo.cz](http://www.dopravni-pravo.cz) [cit. 24. 11. 2012]. Dostupné z [www: http://www.dopravni-pravo.cz/osoba-blizka/](http://www.dopravni-pravo.cz/osoba-blizka/).
- *Osoba blízká – kdo, nebo co je to?* [online]. In www.prestupkyvdoprave.cz [cit. 24. 11. 2012]. Dostupné z [www: http://www.prestupkyvdoprave.cz/osoba_blizka.html](http://www.prestupkyvdoprave.cz/osoba_blizka.html).
- Právní zpravodaj 112/2011 – Senát nesouhlasí se změnami zákona o provozu na pozemních komunikacích, www.beck-online.cz.

Contact – email
210210@mail.muni.cz